

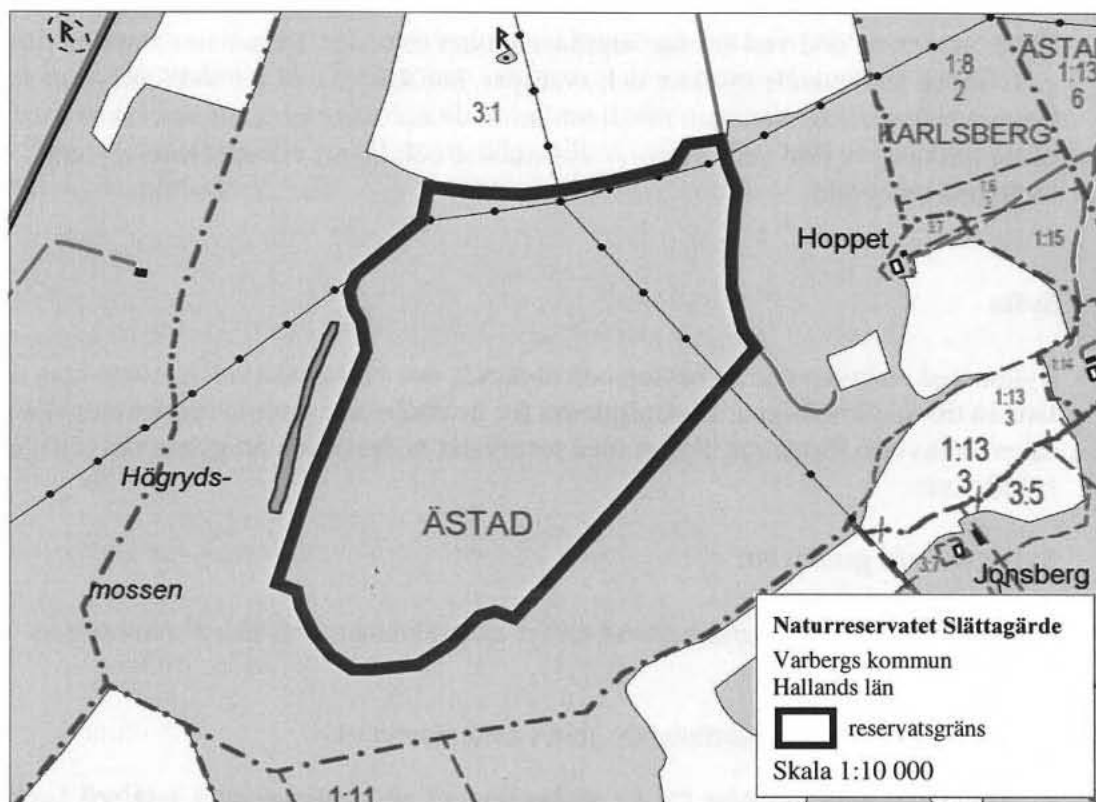

Bildande av naturreservatet Slättagärde i Varbergs kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Hallands län beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken att förklara det område som avgränsas av den breda heldragna linjen på nedanstående karta som naturreservat, med föreskrifter och skötselplan enligt nedan.

Karta över reservatet

Naturreservatet Slättagärde

Fastighet: Ästad 3:1

Areal: 26,4 ha

Beskrivning av området

Slättagärde ligger söder om Ästad i direkt anslutning till riksintresset Åkulla bokskogar i Varbergs kommun. Området utgörs av en smärre bergshöjd med ädellövskogbevuxna sluttningar. Ekskog dominerar men partier av bokskog finns även. En smärre granplantering ligger i områdets norra del. Åkermark gränsar till objektet i norr, medan skogbevuxen myrmark omgärdar stora delar av objektets övriga gränser.

I sluttningarna och på de smärre höjderna dominerar ek och bok. Viss gallringspåverkan kan fläckvis ses, men överlag är skogen att betrakta som lågt skogligt påverkad. Träden har börjat komma i den åldern, ca 100-175 år, att de börjat bli biologiskt intressanta för påväxande lavar och mossor. Under ett kortvarigt besök i november 2000 påträffades sålunda sju rödlistade arter av lavar, mossor och svamp. Dessutom noterades åtminstone ytterligare fem arter av lavar och mossor som räknas som regionalt intressanta och som fungerar som indikatorarter för biologiskt intressant skog. Även för fågellivet kan området anses som värdefullt.

Förekomsten av död ved är idag begränsad inom området. Organismer knutna till död ved, främst vedlevande insekter och svampar, kan komma att invandra till området. Genom självgallring kan man nämligen inom de närmaste decennierna räkna med en riklig bildning av död ved i form av högstubbar och lågor, vilket således gynnar biologisk mångfald.

Syfte

Syftet med reservatet är att bevara och utveckla den biologiska mångfalden som är knuten till ädellövskogen. Livsmiljöerna för de rödlistade arterna i reservatet skall säkerställas och förbättras. Syftet med reservatet är dessutom att gynna det rörliga friluftslivet.

Syftet ska nås genom att:

- avveckla befintligt granbestånd enligt skötselplanen och låta föryngring av lövträd ske naturligt,
- kontinuerligt röja inkommande gran i hela reservatet,
- i övrigt lämna området för fri utveckling så att mängden död ved och inslaget av gamla träd kan öka,
- anlägga och underhålla parkeringsplats och gångstig.

Om kunskapen om rödlistade eller regionalt intressanta arter i reservatet ökar skall det beaktas i den löpande skötseln.

Skälen för beslutet

Det är av ett allmänt intresse att rödlistade arter och deras livsmiljöer bevaras och gynnas. Många av dessa arter är känsliga för miljöförändringar och missgynnas av ett normalt skogsbruk. Slättagärde är också att se som ett intressant rekreativsområde.

Vid avvägning enligt 7 kap 25§ MB har Länsstyrelsen funnit att föreskrifterna motsvarar behovet av skydd för att syftet skall uppnås. Området skall därför skyddas som naturreservat. Staten har därför träffat avtal om intrång med markägaren.

Genom reservatsbeslutet säkerställs naturvärden som annars hade varit hotade av ett rationellt skogsbruk.

Föreskrifter

Med stöd av 7 kap. 5§ miljöbalken, om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet, är det utöver vad som annars gäller förbjudet att:

- uppföra ny byggnad eller anläggning,
- upplåta nya tomtplatser,
- anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller jämförlig anordning,
- uppföra radiomast eller antenn eller anlägga luftledning,
- borra, spränga, schakta, gräva, dika, dämna, markbearbeta, bedriva täkt eller annan verksamhet som skadar områdets topografi och landskapets karaktär samt yt- eller dräneringsförhållanden,
- anlägga ny väg,
- anordna upplag annat än tillfälligt för jord- och skogsbrukets behov,
- avverka, gallra, föryngra skog eller på annat sätt påverka vegetationen annat än i enlighet med bifogade skötselplan,
- kalka, sprida handelsgödsel eller andra kemikalier,

- framföra motordrivet fordon på naturmark (med undantag för utforsling av vilt i samband med jakt)
- ta bort eller skada stengärdesgård samt
- röja fram siktgator för jakt

Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel.

För att tillgodose syftet med reservatet förpliktigas med stöd av 7 kap. 6§ miljöbalken ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten tåla åtgärder inom området enligt följande:

- skötsel enligt skötselplanen t.ex. i form av röjning,
- förvaltaren av naturreservatet äger rätt att iordningsställa en mindre parkeringsplats med informationsskylt för den besökande allmänheten,
- förvaltaren äger därjämte efter samråd med fastighetsägaren rätt att anlägga gångstig för den besökande allmänheten samt
- undersökning och dokumentation av mark, vegetation och djurliv.

Med stöd av 7 kap. 30§ miljöbalken, om rätten att färdas och vistas i reservatet, är det utöver vad som annars gäller förbjudet för allmänheten att:

- skada levande eller döda stående eller liggande träd och buskar samt att skada vegetationen i övrigt, t ex genom att gräva upp växter,
- gräva eller på annat sätt förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning,
- framföra motordrivet fordon eller terränggående cyklar eller parkera annat än på anvisad plats,
- anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning samt
- snitsla spår, anordna orienteringskontroll eller tävling som kan inverka störande på naturmiljön.

Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för förvaltare att genomföra eller upphandla den skötsel som ska genomföras enligt till beslutet hörande skötselplan.

Med stöd av 3§ förordning om områdesskydd (SFS 1998:1252) enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen. Förvaltare för reservatet ska vara Länsstyrelsen.

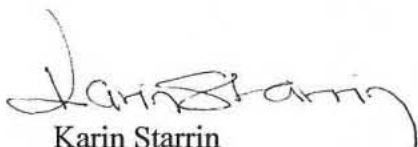
Ärendets handläggning

Under 2000 kontaktades Länsstyrelsen av en representant för markägarna för att undersöka intresset för en naturreservatsbildning av Slättagärde-området. Förhandlingar fördes med berörda markägare under 2001 och inträngsavtal har träffats i januari 2002 i syfte att skydda området som naturreservat.

Lantmäterimyndigheten Hallands län, Vägverket Region Väst, Varbergs kommun, Skogsvårdsstyrelsen Södra Götaland och Polismyndigheten i Varberg har yttrat sig i ärendet utan erinringar.

Beslut i detta ärende har fattats av Länsstyrelsens styrelse. I beslutet deltog landshövding Karin Starrin jämte ledamöterna Gunnel Welin, Gunilla Wenander-Grönvall, Thomas Jönsson, Jan Börjesson, Gunnel Bengtsson, Karl-Gunnar Svensson, Gösta Gustafsson, Hans-Inge Sjögren, Maj-Britt Rane Andersson, Alf Eriksson och Hans Webeck samt tj g ersättarna Gösta Bergenheim, Lena Dygården och Sven Fritzson.

I den slutliga handläggningen deltog även länsråd Erik Österberg, biträdande länsantikvarie Marianne Foghammar, planhandläggare Barbro Toftgård, länsjurist Ulf Ståhl, avdelningsdirektör Ingrid Oom och biolog Örjan Fritz, den sistnämnde föredragande.

Karin Starrin

Örjan Fritz

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 4.

Bilagor

1. Skötselplan
2. Översiktskarta Halland
3. Översiktskarta 1: 250 000
4. Besvärshänvisning

Sändlista

Naturvårdsverket, Blekholmsterrassen 36, 106 48 Stockholm
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 Stockholm
Kommunstyrelsen, Varbergs kommun, 432 80 Varberg
Lantmäterimyndigheten Hallands län, Kyrkogatan 13, 302 42 Halmstad

Skötselplan för naturreservatet Slättagärde i Varbergs kommun

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Syftet med reservatet är att bevara och utveckla den biologiska mångfalden som är knuten till ädellövskogen. Livsmiljöerna för de rödlistade arterna i reservatet skall säkerställas och förbättras. Syftet med reservatet är dessutom att gynna det rörliga friluftslivet.

Syftet ska nås genom att:

- avveckla befintligt granbestånd enligt skötselplanen och låta föryngring av lövträd ske naturligt,
- kontinuerligt röja inkommande gran i hela reservatet,
- i övrigt lämna området för fri utveckling så att mängden död ved och inslaget av gamla träd kan öka,
- anlägga och underhålla parkeringsplats och gångstig.

Om kunskapen om rödlistade eller regionalt intressanta arter i reservatet ökar skall det beaktas i den löpande skötseln.

2. Beskrivning

2.1 Administrativa data

Objektnamn	Slättagärde
Skyddsform	Naturreservat
Län	Halland
Kommun	Varberg
Församling	Sibbarp
Naturgeografisk region	Södra Hallands kustland (region 10)
Fastighet	Ästad 3:1
Areal	26,4 ha
Mittkoordinater i Rikets nät	X=1303262, Y=6330019
Karta	Ekonomiska kartan 5C6a, 5C5a
Nyttjanderätter	Jakt regleras ej av reservatsbildningen.

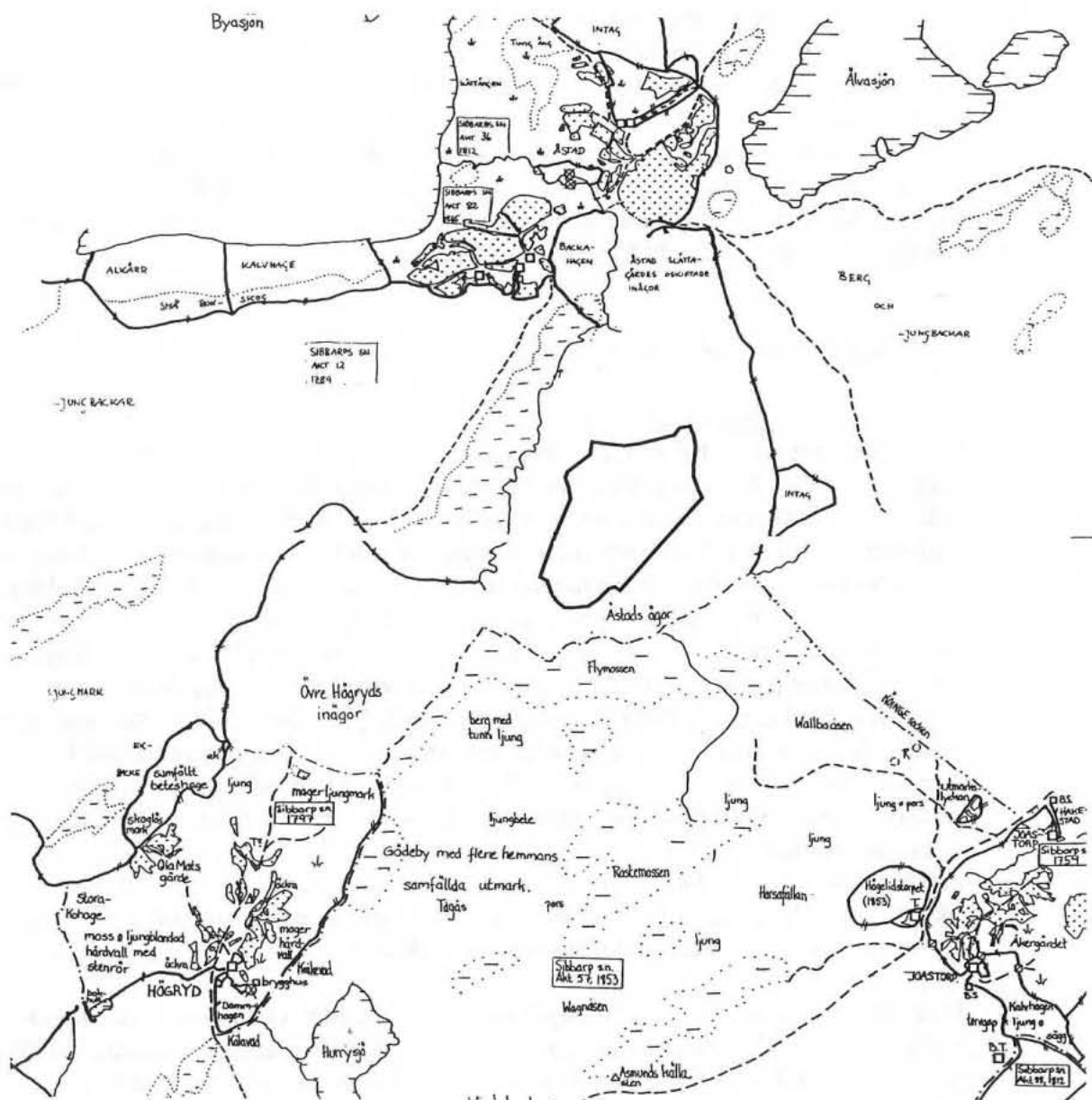

Markägare	Kerstin Gyllén, Filgatan 5, 432 37 Varberg Jan Erik Inghammar, Onyxvägen 3, 441 60 Kode Ulla Inghammar, Svedjevägen 27, 432 54 Varberg Gunilla Inghammar, Nyhemsgatan 17A, 432 35 Varberg
Förvaltare	Länsstyrelsen
Markslag och naturtyper	Skogsmark Ekskog av ristyp (20 ha) Boskog av ristyp (5 ha) Granplantering (1,4 ha)
Prioriterade bevarandevärden	<u>Naturtyper:</u> Ekskog respektive boskog av ristyp <u>Naturtyper i EU:s art- och habitatdirektiv:</u> Äldre ekskogar på sura, sandiga marker (9190) och Boskog av fryle-typ (9110). <u>Element:</u> äldre ekar och bokar, enstaka lågor, högstubbar och torrträd <u>Rödlistade arter:</u> kornbandmossa <i>Metzgeria fruticulosa</i> NT, ekskinn <i>Aleurodiscus disciformis</i> NT, grynig lundlav <i>Bacidia biatorina</i> NT, stor knopplav <i>Biatora sphaeroides</i> NT, blek kraterlav <i>Gyalecta flotowii</i> NT, bokkantlav <i>Lecanora glabrata</i> NT, mussellav <i>Normandina pulchella</i> NT <u>Regionalt intressanta arter/signalarter:</u> fällmossa <i>Antitrichia curtipendula</i> , glansfläck <i>Arthonia spadicea</i> , lunglav <i>Lobaria pulmonaria</i> , platt fjädermossa <i>Neckera complanata</i> och havstulpanlav <i>Thelotrema lepadinum</i> .

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Vegetationshistorik

Pollenanalys av bredspektrumtyp har utförts i Sämbojön 15 km NV från Slättagärde. Det innebär att vegetationsutvecklingen inom en radie av 10-15 km kan följas efter den senaste nedisningen (Digerfeldt 1982). Slättagärde ligger så pass nära att utvecklingen i stort bör överensstämma mellan områdena. Pollenanalysen visar att björk, tall, hassel,

Karta 1. Historisk kartbild sammansatt från 1700- och 1800-talet över Slättagårde med omnejd.

över klibbal, ek och alm vandrade in för 9-10 000 år sedan, medan lind, ask och lönn kom något senare. För 7-8 000 år sedan expanderade den nemoral ädellövskogen, och skogen var väl slut. För ca 4000 år sedan minskade ädellövskogens utbredning tydligt medan björken ökade. Mänsklig aktivitet medförde redan då att landskapet öppnades upp. Bok och avenbok beräknas finnas i området från 400 f. Kr., dock i sparsam

utsträckning. För ca 1000 år sedan fanns granpollen i området för första gången, vilket antingen kan bero på att gran fanns i området eller på långväga spridning. 1650 var markerna i området där pollenanalysen utfördes till stora delar öppna, medan Slättagärde enligt Malmströms (1939) översiktskartor har varit skogsklätt såväl 1650, 1850 som 1920. Även den ekonomiska kartan från 1920 visar att området var lövskogsbeklätt. Den skogliga kontinuiteten i området är därför mycket lång. Slättagärde ligger i nära anslutning till Åkulla bokskogar som varit lövskogsbeklätt i flera tusen år. Bok, har fungerat som beståndsbildande träd i området i över 1000 år. En kartbild över områdets markanvändning för ca 200 år sedan anges på Karta 1.

2.3 Beskrivning av bevarandevärden

Biologiska bevarandevärden

Slättagärde angränsar till Åkulla bokskogar, som är ett av de mest värdefulla bokskogsområdena i länet med förekomst av ett stort antal rödlistade arter (Fritz & Larsson 2001). För flertalet av dessa arter ligger Slättagärde inom räckhåll, och området har därför en enorm utvecklingspotential. Viktigt för områdets utveckling är bildning av gamla träd och död ved. Träden har kommit i den åldern, ca 100-175 år, att de börjat bli biologiskt intressanta för mera krävande påväxande lavar och mossor. Någon regelrätt inventering har ännu ej utförts, men vid tillfälliga besök har redan åtminstone sju rödlistade arter påträffats: ekskinn *Aleurodiscus disciforme*, grymig lundlav *Bacidia biatorina*, stor knopplav *Biatora sphaeroides*, blek kraterlav *Gyalecta flotowii*, bokkantlav *Lecanora glabrata*, kornbandmossa *Metzgeria fruticulosa* och mussellav *Normandina pulchella*. Dessutom har flera regionalt intressanta arter och/eller signalarter (jfr Nitare 2000) påträffats: fällmossa *Antitrichia curtipendula*, glansfläck *Arthonia spadicea*, lunglav *Lobaria pulmonaria*, platt fjädermossa *Neckera complanata* och havstulpanlav *Thelotrema lepadinum*. I takt med att ädellövträden blir än äldre (och riktigt gamla) kommer allt fler substratspecialister av lavar och mossor att invandra. Även för fågellivet kan området anses som värdefullt.

Förekomsten av död ved är idag begränsad inom området. Genom självgallring och avdöende av gamla träd kan man dock nämligen inom de närmaste decennierna räkna med en riklig bildning av död ved i form av högstubbar och lågor. Organismer knutna till död ved, främst vedlevande insekter och svampar, kan komma att invandra till området. Detta gynnar förstås utvecklingen av områdets biologiska mångfald. Naturvärdena kommer således med stor sannolikhet att öka framdeles.

Friluftsliv

Reservatet angränsar till det närliggande bokskogskomplexet Åkulla bokskogar som har stor betydelse för det rörliga friluftslivet. Skogsområdet Slättagärde är relativt lättåtkomligt från väg och kan därför få betydelse för rekreation.

Prioriterade bevarandevärden

Bevarandet av ädellövkogen har högsta prioritet och bör ske genom att denna tillåts utvecklas fritt utan inslag av gran. Därmed skapas gynnsamma livsmiljöer i form av gamla träd samt liggande och stående död ved för främst lavar, mossor, vedlevande skalbaggar och fåglar.

Litteratur

- Andersson L och Löfgren R. 2000. Sydsvenska lövskogar och andra lövbärande marker. Naturvårdsverket rapport 5081. Naturvårdsverket förlag.
- Fritz, Ö. & Larsson, K. 2001. Översyn av Åkulla bokskogar. Biologiskt värdefulla områden. Länsstyrelsen Halland. Meddelande 2001:1.
- Gärdenfors U (ed.). 2000. Rödlistade arter i Sverige 2000 – The 2000 Red List of Swedish Species. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Löfroth M (red.). 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000. Naturvårdsverket förlag.
- Malmström C. 1939. Hallands skogar under de senaste 300 åren. Meddelande från Statens skogsförsöksanstalt 31: 171-300.
- Nitare J. 2000. Signalarter – Indikatorer på skyddsvärd skog – Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag.
- Norén M, Hultgren B, Nitare J och Bergengren I. 1995. Instruktion för datainsamling vid inventering av nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen.

3. Indelning i skötselområden

Reservatet består helt av markslaget skog, som i sin tur utgör två skötselområden (Karta 2).

4. Mål och föreskrifter för skötselområden

4.1 Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Blandädellövskog utan graninslag med en hög andel gamla träd och rik förekomst av såväl stående som liggande grov död ved.

4.2 Skötselmål och föreskrifter för skötsel

Skötselområde 1

Areal: 25,0 ha

Beskrivning: Huvudsakligen äldre ekskog. Bokskog dominerar i den nordvästra delen.

Målsättning: Blandädellövskog som utvecklas fritt utan graninslag.

Åtgärder: All befintlig gran avverkas inom tre år. Därefter röjes all inkommande gran ca vart tionde år. Strögranar inom området tillfaller förvaltaren, och kan antingen röjas direkt (mindre granar) eller ringbarkas (större granar). Försiktighet bör iakttas vid granavverkningen så att körskadorna på mark och ekarnas rotsystem begränsas. Markägarna har rätt att hålla åkerkanterna (vid områdets norra gräns) fria från utväxande grenar och kvistar.

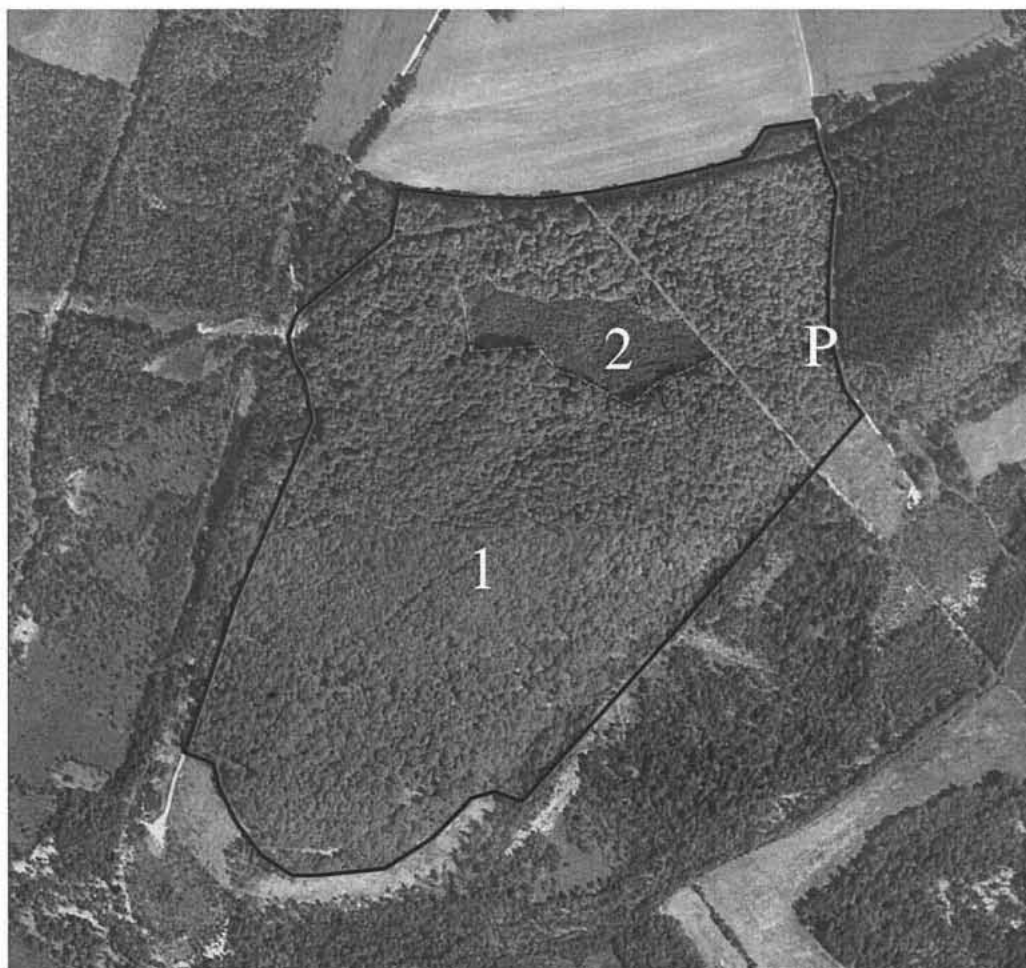
Skötselområde 2

Areal: 1,4 ha

Beskrivning: Granplantering – idag drygt 15 år.

Målsättning: Blandädellövskog på lång sikt.

Åtgärder: Granplanteringen sköts och avvecklas av markägarna. Senast 2046 ska granskogen avvecklas. Därefter lämnas området för granfri utveckling. Om granar kvarstår efter detta år har förvaltaren rätt att avverka dem. Dock tillfaller nettot markägarna. Om betestrycket från klövvilt efter avverkningen är för omfattande kan vilthägn uppsättas av förvaltaren för att ge möjlighet till uppväxt av lövplantor.

Karta 2. Indelning av Slättagärde i två skötselområden. Planerad lokalisering av P-plats har också angivits.

1. Friluftsliv och turism

Syftet med friluftslivet i området är att det ska vara tillgängligt för rekreation. För det rörliga friluftslivet och besökare av reservatet iordningställs därför en mindre parkeringsplats (för 3-5 personbilar) på lämplig plats i anslutning till vägen i den nordöstligaste delen av området (se P på Karta 2). En informationsskylt kommer att placeras vid P-platsen. Därtill kan en strövstig anläggas genom området.

Flygbild över Slättagärde med bildriktning mot norr där Byasjön respektive Älvasjön kan skönjas, maj 2002. De ekdominerade delarna av reservatet framträder bäst på bilden. Det bokdominerade området kan anas längst upp i den nordvästra delen av reservatet, likaså granplanteringen i den norra delen.

Foto: Bergslagsbild AB.

2. Tillsyn, dokumentation och uppföljning

Uppföljning av skötsel mål görs i samband med uppföljningen av kvalitetsmålen vilket bör utföras vart tionde år.

En gemensam uppföljningsplan ska tas fram för länets reservat vilken kommer att innefatta metodik och val av organismer mm som ska följas upp.

Uppföljning och dokumentation utförs av länsstyrelsen.

Naturvårdsförvaltaren ansvarar för att regelbunden tillsyn av reservatet sker.

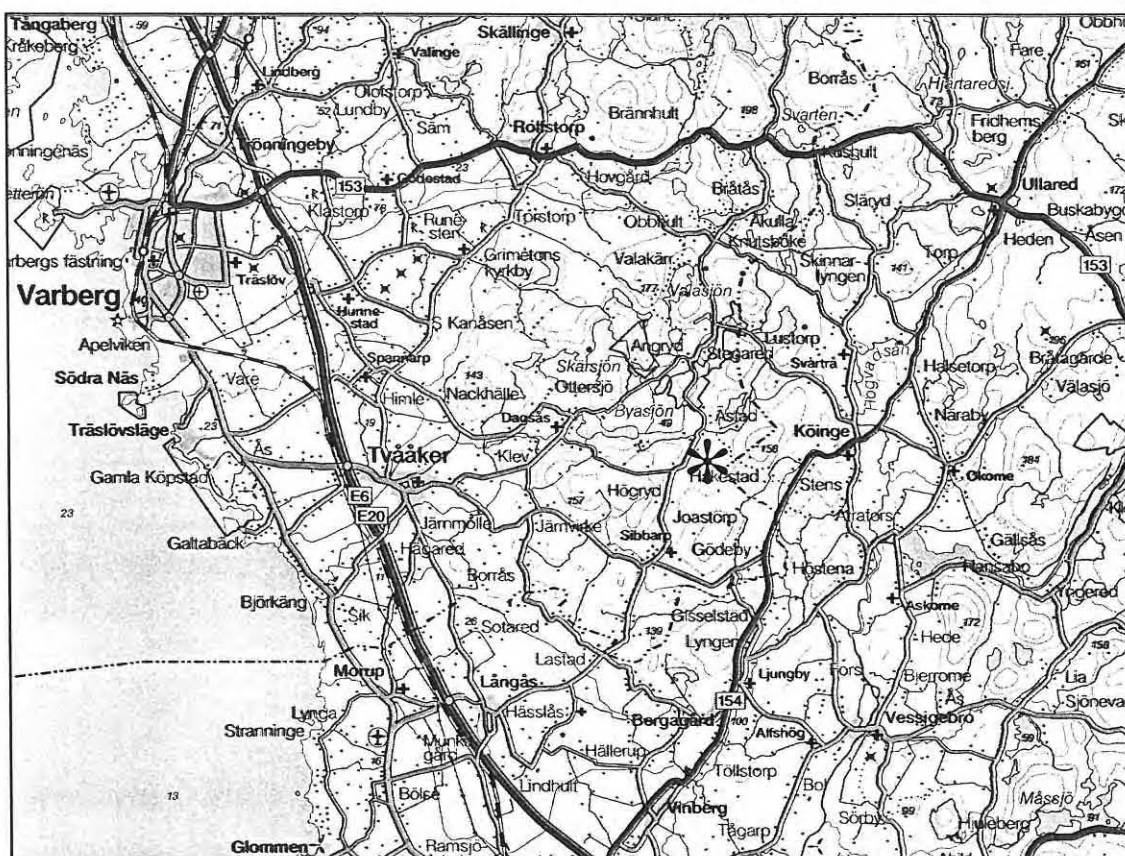

7. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

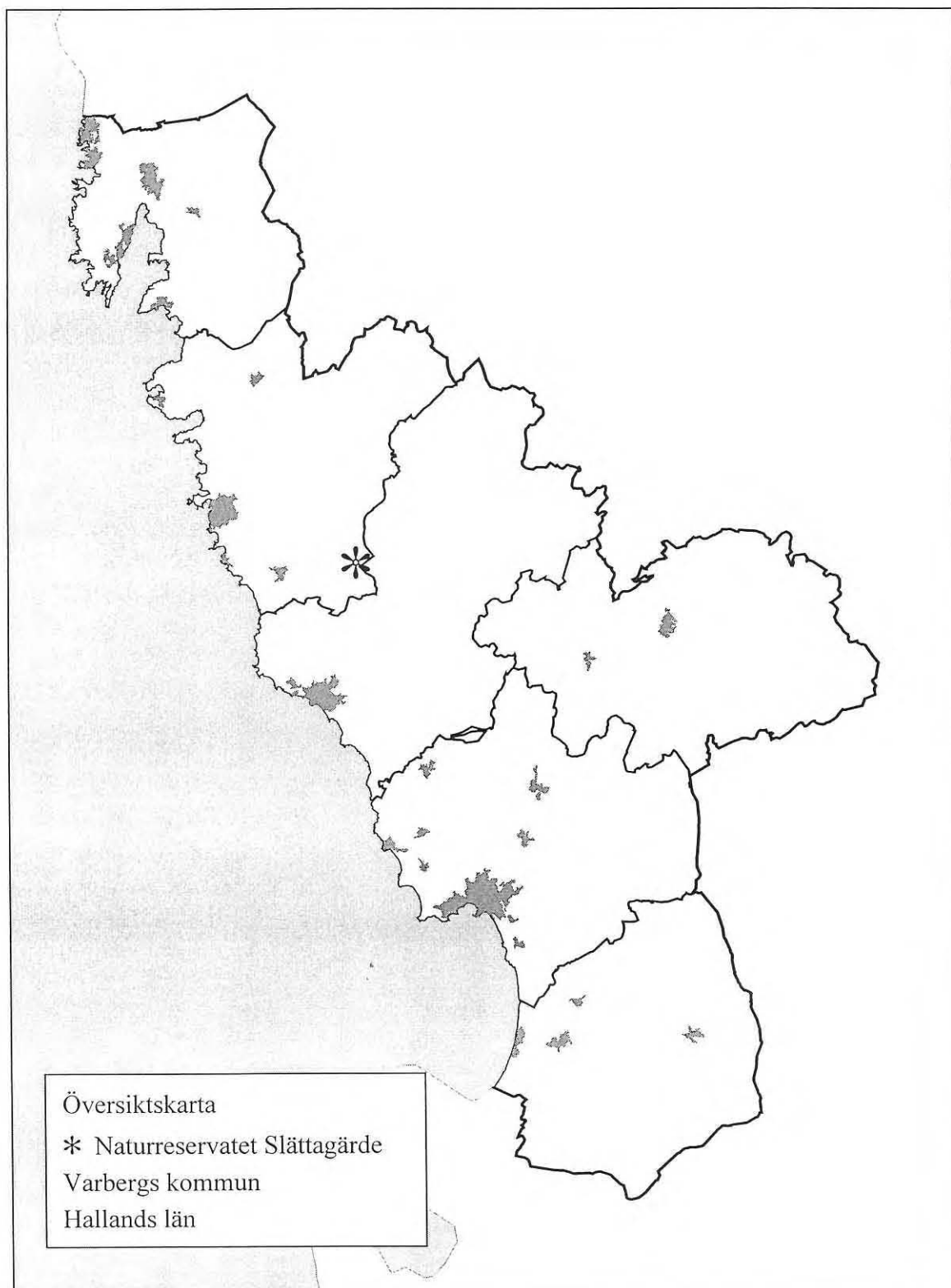
Skötselåtgärd	När	Var	Vem	Prioritet	Finansiering
Röjning av inkommande gran	Inom tre år, därefter ca vart tionde år	Område 1	Länsstyrelsen	1	Vårdanslaget
Slutavverkning av gran	Senast 2046	Område 2	Markägarna	1	

8. Finansiering

Åtgärd	Finansiering
Utmärkning av reservatets gränser	Naturvårdsverket via avtal med Lantmäteriet
Informationsskylt och P-plats	Vårdanslaget
Skötselåtgärder, se sammanfattning skötselåtgärder	Vårdanslaget
Anläggning o underhåll strövstig	Vårdanslaget
Uppföljning och dokumentation	Vårdanslaget

Naturreseptatet Slätttagärde, Varbergs kommun, Hallands län, Skala 1: 250 000

Beslut om Kungörelsedelgivning

Länsstyrelsen förordnar med stöd av 16 § delgivningslagen (1970:428), att delgivning av detta beslut skall ske genom kungörelse. Kungörelsen ska inom 10 dagar härfter införas i Hallands Nyheter.

Beslutet hålls tillgängligt på Länsstyrelsen, Slottsgatan 2, Halmstad.

Upplysningar om hur man överklagar

Om Ni vill överklaga detta beslut skall Ni skriva till Länsstyrelsen, 301 86 Halmstad. Ange därvid beslutets diarienummer och vilken ändring i beslutet Ni vill ha.

Länsstyrelsen måste ha fått Ert överklagande **senast den 7 januari 2003**, annars kan överklagandet inte prövas.

Länsstyrelsen sänder överklagandet vidare till regeringen för prövning, om Länsstyrelsen inte själv ändrar beslutet på det sätt Ni har begärt det. Om något är oklart kan Ni vända Er till Länsstyrelsen.